

CUMHURİYET DÖNEMİ OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER

Ü.4

Sayfa 1

CUMHURİYET DÖNEMİ OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER

1. Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler (Hikaye–Roman)

İÇİNDEKİLER

Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler	1,2
Toplumcu Gerçekçi Eserler	2 –5
Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Eserler	6
Modernizm 'i Esas Alan Eserler	7– 10

A. Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdüren Eserler

B. Toplumcu Gerçekçi Eserler

C. Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Eserler

D. Modernizm'i Esas Alan Eserler

A. MİLLÎ EDEBİYAT ZEVK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜRENLER

GENEL ÖZELLİKLER

1. Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşanan siyasi durumlardan dolayı Milli edebiyat zevk ve anlayışına uygun roman ve hikayeler kaleme alınmıştır.
2. Bu dönem ürünlerinde Anadolu'ya açılma, Anadolu insanını tanıma, toplumsal hayattaki değişiklikler roman ve hikayelerde geniş yer tutmuştur.
3. Cumhuriyet dönemi yıllarında konuda da değişiklikler olmuş edebiyatımızda ilk defa Atatürk ilke ve inkılapları roman ve hikayelerde yer almıştır.
4. Realizm bu dönem ürünlerinden en çok etkilenilen akım olmuştur.
5. Birinci Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve sonuçları roman ve hikayelerde konu olarak seçilmeye başlanmıştır.
6. Milli Mücadele yıllarında tam bağımsızlığa ulaşan Türk Milletindeki gurur duygusu romanlarda kendini hissettirmiştir.
7. Doğu Batı çatışması ve Karşılaştırılması da bu dönem eserlerde işlenen diğer konulardır.
8. Milli edebiyat zevk ve anlayışı devam ettiren bu dönem sanatçılarının kullandığı dil genellikle sadedir.
9. Yanlış Batılılaşma konusu ele alınmış, batıl inançlar ve hurafeler eleştirilmiştir.
10. Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren hikâyelerde Maupassant tarzının (olay hikâyesi) özellikleri görülür.

SANATÇI

ÖZELLİKLERİ

ESERLERİ

Mehduh Şevket
ESENDAL (1883 -
1952)

1. Durum (kesit, Çehov tarzı) öykücülüğünün ilk ustasıdır.
2. Halkın içinden kişileri (memur, esnaf), onların önemsiz görünen davranışlarını konu edinmiştir.
3. Halkı, iyi ve kötü yönleriyle, onları sevdirek anlatmıştır.
4. Sade, süssüz, kısa cümlelerle kurulmuş, yumuşak bir dili vardır.
5. Toplumun çektiği sıkıntıları, sorunları abartmadan ve umutsuzluğa düşürmeden göz önüne sermiştir.
6. "Haşmet Güllökkan" ve "Komiser" gibi hikâyeleriyle sevilmiştir.

Hikâye: Otlakçı, Mendil Altında, Temiz Sevgiler, Ev Ona Yakıştı
Roman: Ayaşlı ve Kiracıları, Miras

M. Şevket
ESENDAL

ÖĞRENCİNİN

ADI SOYADI:

SINIFI, NUMARASI:

A. MİLLÎ EDEBİYAT ZEVK VE ANLAYIŞINI SÜRDÜRENLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
Aka GÜNDÜZ (1886—1985)	<ol style="list-style-type: none"> Mizahi ve edebi şiirler, yazılar yazmıştır. Yapıtlarında imparatorluktan ulusal devlete geçişi anlatmıştır. Genç Kalemler dergisinde çıkan yazılarıyla tanındı. Daha çok samimi bir üslupla yazdığı popüler romanlarıyla ün kazandı. Romanlarında hem realizm hem de romantizmin etkileri görülür. 	Dikmen Yıldızı, Odun Kokusu, İki süngü Arasında, Yıldız, Üvey Ana, Mezar Kazıcılar, Yandım Osman, Türk Kalbi

Hüseyin Nihal Atsız, Refik Halit Karay, Y. K. Karaosmanoğlu, R. Nuri Güntekin, H. Edip Adıvar da bu gruba dahil edilebilir.

B. TOPLUMCU GERÇEKÇİLER

- 1920' li yıllardan beri önemli eserlerle edebi hayatın içerisinde adından çokça söz ettiren toplumcu gerçekçiler, özellikle roman ve hikaye alanında başarılı ürünle ortaya koymuşlardır.
- Toplumcu gerçekçi eserlerde anlatım tekniklerinden daha çok anlatılan şeyler önemli görülmüştür.
- Toplumcu gerçekçilerin yazdığı eserlerde genellikle köy ve köylü sorunları, işçi hakları, patronların ce ağaların yaptığı zulümler, dar geliri insanların yaşamları, köyden kente yapılan göçlerin getirdiği sorunlar konu olarak seçilmiştir.
- Toplumcu gerçekçi yazarlar genellikle kendi ideolojik söylemlerini eserlerine yansıtmışlardır. Bu dönemde yazılan öykü ve romanların birçoğu belirli görüşleri anlatmak, belirli bir siyasi anlayışı savunmak için bir araç olarak kullanılmıştır.
- Toplumcu gerçekçi anlayışın ortaya çıkmasında özellikle Köy Enstitüsü'nden mezun olan yazarların büyük etkisi vardır. Köyün içinde yaşayan köy kökenli, enstitü mezunu yazarlar, köy insanını yakından tanıdıkları için eserlerinde onların sorunlarını başarıyla anlatmışlardır.
- Toplumcu gerçekçi eserlerde realizm ve natüralizm etkileri vardır.
- Toplumcu gerçekçi yazarlar roman ve hikayelerinde sade bir dil kullanmış, halk kültüründen yer alan bir çok unsura yer vermişlerdir.
- Temsilcileri: 1. Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Sabahattin Ali, Necati Cumalı, Rifat Ilgaz, Fakir Baykurt, Mahmut Makal, Samim Kocagöz, Abbas Sayar, Sadri Ertem, Dursun Akçam, Kemal Bilbaşar, Aziz Nesin, Attila İlhan

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
SADRI ERTEM (1900 - 1943)	<ol style="list-style-type: none"> 1930'lu yıllarda, konularını köylünün, işçinin, orta sınıfın sıkıntılarının alan romanlar yazmıştır. Sanatsal üsluba karakter ve duygu tahlillerine önem vermemiştir. Yani estetiği düşünmemiş; sadece ekonomik, sosyolojik, sınıfsal gerçekleri anlatmaya çalışmıştır. 	<p>Roman: Çıkrıklar Durunca, Bir Varmış Bir Yokmuş, Düşkünler, Yol Arkadaşları</p> <p>Hikâye: Silindir Şapka Giyen Köylü, Bacayı indir Bacayı Kaldır, Korku, Bay Virgöl, Bir Şehrin Ruhü</p>

Notlar

B. TOPLUMCU GERÇEKÇİLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
<p>SABAHATTİN ALİ (1907 - 1948)</p> <p>Sabahattin ALİ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi bir sanatçıdır. 2. Şiirler, hikâyeler, romanlar yazmış, çeviriler yapmıştır. 3. Sabahattin Ali, 1930'lu yıllarda öyküye gerçekçi ve yeni bir soluk getirmiştir. 4. Öykülerinde, tanımlamakta güçlük çektiğimiz kimi duyguları ustalıkla anlatmıştır. 5. İnsanın zavallılığını ve gücünü aynı sarsılmaz üslupla, zaman zaman masalsı ve destansı bir biçimde yansıtmayı başarmıştır. 6. Şiirlerini halk şiirinden esinlenerek yazmıştır. Romanlarında da insanın ruhuna ayna tutmuş ve gerçeğe bu aynadan bakmış, okurların gerçekliği daha derinden algılamasını sağlamıştır. 7. Markopaşa adlı mizahi dergiyi çıkaranlar arasında (Aziz Nesin ve Rıfat Ilgaz'la birlikte) yer almış, bu dergide başyazılar yayımlamıştır. 	<p>Öykü: Değirmen, Kağrı, Ses, Yeni Dünya, Sırça Köşk</p> <p>Şiir: Dağlar ve Rüzgâr</p> <p>Roman: Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna</p>
<p>KEMAL TAHİR (1910 -1973)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi bir romancıdır. 2. Hapishane yaşamını, Kurtuluş Savaşı'nı, tarihi, köy yaşamını ve eşkiya hikâyelerini konu edindiği romanlarıyla tanınmıştır. 3. Tasvire önem veren yazarın eserlerinde anlaşılır bir dili ve yalın bir anlatımı vardır. 4. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu anlattığı, Osmanlı toplumunun gelişim sürecinin Batı'dan farklı olduğunu ileri sürdüğü tezli romanı "Devlet Ana" romanıyla ve Kurtuluş Savaşı yıllarını konu edindiği "Yorgun Savaşçı" romanlarıyla tanınmıştır. "Yol Ayrımı" romanında da Cumhuriyet 'in ilk yıllarındaki çok partili hayata geçiş denemesini anlatmıştır. Bu romanları aynı zamanda tarihi roman türündedir. 5. Ekonomik kaygıyla polisiye roman türünün önemli eseri olan Mayk Hammer'ın yerli versiyonlarını yazmıştır. 	<p>Roman: Devlet Ana, Yorgun Savaşçı, Esir Şehrin İnsanları, Rahmet Yolları Kesti, Esir Şehrin Mahpusu, Bozkırdaki Çekirdek, Kurt Kanunu, Yol Ayrımı</p>
<p>AZİZ NESİN (1916 - 1995)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi bir yazardır. 2. "Markopaşa" adlı mizahi hiciv dergisini çıkaranlar arasındadır. 3. Dünyaca tanınmış mizahi öykü yazardır. 	<p>Roman: Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Zübük</p> <p>Öykü: Toros Canavarı, Damda Deli Var, Fil Hamdi, Sizin Memleketinde Eşek Yok Mu?</p>
<p>MAHMUT MAKAL (1933 -)</p>	<p>Yazarlık hayatına yeni bir köy öğretmeni olarak Varlık dergisine gönderdiği köy mektupları ve notlarıyla başladı.</p> <p>Bu notların toplandığı "Bizim Köy" kitabı geniş bir ilgi uyandırdı; edebiyatımızda köy edebiyatı çıkırını başlattı.</p>	<p>Notlar (hikâyemsi izlenimler): Bizim Köy, Köyümden, Hayal ve Gerçek, Memleketin Sahipleri</p>

Notlar

B. TOPLUMCU GERÇEKÇİLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
ORHAN KEMAL (1914 -1973)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi bir yazardır. 2. Gerçek adı "Mehmet Raşit Öğütçü" olan yazar daha çok öyküleriyle tanınır. 3. Öyküleri dışında oyun, roman ve senaryolar da yazmıştır. 4. Öykü ve roman kişilerini, günlük konuşma diliyle ve yerel sözcüklerle konuşturmadaki ustalığı dikkat çekmiştir. 5. Çukurova'nın sanayileşmesini ve işçi sorunlarını, tarımın makineleşmesi ve ırgatların sıkıntılarını, mahpusları, bekçileri gardiyanları... konu edinmiştir. 	<p>Öykü: Ekmek Kavgası, 72. Koğuş, Önce Ekmek, Mahalle Kavgası</p> <p>Roman: Baba Evi, Murtaza, Cemile, Bereketli Topraklar Üzerinde, Hanımın Çiftliği, Avare Yıllar, Gurbet Kuşları</p>
YAŞAR KEMAL (1923 -)	 <ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi bir yazardır. 2. Asıl adı Kemal Sadık Göğçeli'dir. 3. Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan, Anadolu insanının ekonomik ve toplumsal sorunlarını dile getirdiği röportajları ile tanınmaya başlamıştır. 4. 1953-54'te Cumhuriyet'te tefrika edilen ilk romanı "İnce Memed" büyük ilgi uyandırmıştır. Türkiye'de tarımdan sanayileşmeye geçiş evresi olarak nitelenebilecek 1950'li yıllarda, Çukurova'nın geniş biçimde makineleşmeye açılması ve verimli topraklar üzerindeki ağalar arası rant savaşının kızışması, bunun yoksul Çukurova köylüsü üzerindeki sonuçları Yaşar Kemal'in romanlarının ilk evresinin ana temasını oluşturmuştur. 5. "Halk öykücülüğünden yola çıkarak, sözlü gelenekte yaşayan Köroğlu, Karacaoğlan, Alageyik öykülerini "Üç Anadolu Efsanesi" adıyla yeniden kaleme almıştır. 6. Yaşar Kemal 70'li yılların ortalarından itibaren yazarlığında yeni bir yönelimin ürünleri olarak nitelenebilecek ürünler vermeye başlar. "Al Gözüm Seyreyle Salih", "Kuşlar da Gitti" ve "Deniz Küstü" romanlarında yazar ilk kez Çukurova dışına çıkarak kenti ve deniz insanını konu edinmiştir. 7. Anadolu insanının sözlü anlatım geleneğinin ürünleri olan destanlardan, ağıtlardan, halk öykülerinden, masallardan, türkülerden ve çağdaş roman tekniklerinden yararlanarak vardığı bireşim ve üslup onu her bakımdan özgün bir çağdaş sanatçı kimliğine ulaştırmıştır. 8. Kurduğu imge ve mit dünyası, benzetmeler, betimlemeler, doğanın tüm yönleriyle anlatımı, kullandığı dil, yerel sözcükler ve deyimler, atasözleri, yakarışlar, sövgüler onun anlatımını canlı ve etkileyici kılmıştır. 9. Anlatımındaki özgünlük "düşle gerçeği, doğayla insanı iç içe" vermedeki başarısından kaynaklanmaktadır. 	<p>Roman: İnce Memed, Teneke, "Dağın Öteki Yüzü" üçlemesi ("Orta Direk", "Yer Demir Gök Bakır", "Ölmez Otu"), "Akçasazın Ağaları" dizisi ("Demirciler Çarşısı Cinayeti", "Yusufoçuk Yusuf"), "Hüyükteki Nar Ağacı", "Kimsecik" üçlemesi ("Yağmurcuk Kuşu", "Kale Kapısı", "Kanın Sesi"), Ağrıdağı Efsanesi, Binboğalar Efsanesi, Çakırcalı Efe, Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca, Al Gözüm Seyreyle Salih, Kuşlar da Gitti, Deniz Küstü, "Bir Ada Hikâyesi" üçlemesi ("Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana", Karıncanın Su içtiği", "Tanyeri Horozları"),</p> <p>Hikâye: Sarı Sıcak Derleme: Ağıtlar, Üç Anadolu Efsanesi (Derleme – Özgün Anlatı)</p>
DURSUN AKÇAM (1930 - 2003)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gazete ve dergilerdeki röportajlarıyla edebiyat dünyasına girmiştir. 2. Kuzey Doğu Anadolu'nun köy ve kasaba hayatını, dertlerini sergileyen, etkili ve yalın eserler yazmıştır. 	<p>Hikâye: Ölü Ekmeği, Taş Çorbası, Köyden indim Şehire, Haley</p> <p>Roman: Kanlı Dere'nin Kurtları</p>

Yaşar KEMAL

B. TOPLUMCU GERÇEKÇİLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
FAKİR BAYKURT (1929 – 1999)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Köy Enstitüsü çıkışlı yazarlardandır. 2. Hikâye ve roman türlerinde eserler vermiştir. 3. Özellikle Orta Anadolu bölgesini konu edinmiştir. 4. İçinde doğup yetiştiği köylülerin hallerini anlatmaya çalışmıştır. 5. İnsanları, okurları aydınlatmayı, daha ileriye taşımayı görev edinmiştir. 	Roman: Yılanların Öcü, Irazca'nın Dirliği, Onuncu Köy, Kaplumbağalar, Tırpan
ABBAS SAYAR (1923 -1999)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edebiyata şiirle başlayan yazar sonraları roman türündeki ürünleriyle edebiyatımızda tanınmıştır. 2. Köy gerçekliğini döneminin köy edebiyatçılarından farklı olarak kendine has bir üslupla yansıtmıştır. 3. Yozgatlı olan ve burada uzun yıllar yaşayan yazar, yapıtlarında genellikle Orta Anadolu'yu anlatmıştır. "Yılkı Atı" romanıyla geniş kesimlerce sevilmiştir. Yılkıya (başiboş) bırakılan bir atın doğadaki yaşam mücadelesini arka planda köy gerçekliğini, halkın yoksulluğunu da vererek anlatmıştır. 4. Oldukça şiirsel, günlük konuşma dilinin deyimlerin zenginleştiği bir dil ve anlatımı vardır. 	Roman: Yılkı Atı, Çelo, Can Şenliği, Dik Bayır, Tarlabası Salkım Saçak, Anılarda Yumak Yumak Hikâye: Yorganımı Sıkı Sar Şiir: Gönül Sandalı
SAMİM KOCAGÖZ (1916 -1993)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumcu gerçekçi sanat anlayışı doğrultusunda ürünler vermiştir. 2. Hikâyelerin konularını yaşadığı Söke çevresinden ve Menderes vadisinin toprak sorunlarından almış, alışılmış teknik ve anlatıma bağlı kalarak sınıfsal çelişkileri, ekonomik nedenlerle değişen düzen ve dünya görüşlerini incelemiştir. 	Roman: İkinci Dünya, Bir Şehrin İki Kapısı, Yılan Hikâyesi, On binlerin Dönüşü, Kalpaklılar, Doludizgin, Bir Karış Toprak, Hikâye: Telli Kavak, Sığınak, Sam Amca, Cihan Şoförü,
NECATİ CUMALI (1921 - 2001)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiir, hikâye, roman ve tiyatro türlerinde eserler vermiştir. 2. Gözlemlerinden yola çıkarak toplumsal sorunları ele almıştır. 3. Ege bölgesinin kırsal insanının yaşantısını anlatmıştır. 4. Sinemaya da uyarlanmış olan "Susuz Yaz" adlı eserini hem tiyatro hem de hikâye biçiminde kaleme almıştır. 	Şiir: Kızılçullu Yolu, Harbe Gidenin Şarkıları Roman: Tütün Zamanı (Zeliş), Yağmurlar ve Topraklar, Viran Dağlar Hikâye: Ay Büyürken Uyuyamam, Dila Hanım
TALİP APAYDIN (1926 -)	İlk şiir ve hikâyeleri Köy Enstitüleri Dergisi'nde yayımlanmıştır. Köy gözlemlerini notlar halinde kaleme almıştır. Konularını köy ve kasaba olaylarından alan hikâye ve romanlar yazmıştır.	Hikâye: Yolun Kıyısındaki Adam, Duvar Yazıları, Kökten Ankaralı, Hendek Başı, Roman: Sarı Traktör, Yarbükü, Emmioğlu, Ortakçılar, Define, Köylüler, Tütün Yorgunu
KEMAL BİLBAŞAR (1910 -1983)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konularını özellikle Batı Anadolu kasabalarından almıştır. 2. İnançlar, gelenek ve töreler, hayat görüşleri, çıkar çatışmaları ve yerli renklerle beslenmiş olayları gelenekçi bir anlatıyla işlemiştir. 3. Refik Halit'le başlayan memleket hikâyeciliğini, eleştirel ve sert bir gerçekçilik içerisinde ele almıştır. 4. "Cemo" romanıyla geniş kesimlerce tanınmış ve sevilmiştir. 	Roman: Cemo, Memo, Yeşil Gölge, Başka Olur Ağaların Düğünü Hikâye: Anadolu'dan Hikâyeler, Irgatların Öfkesi, Cevizli Bahçe

C. BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALANLAR

1. Psikanaliz, psikoloji gibi bireyin iç dünyası ile ilgilenen bilimlerden yararlanan sanatçıların oluşturduğu bir edebi anlayıştır.
2. Bu görüşteki yazarlar bireyin iç dünyasını anlatmak için kahramanların düşsel yaşamlarına, bilinç akışı gibi metotlara önem vermişlerdir. Bireyin yaşadığı olayların temelini onun iç dünyasında gizli olduğundan hareket etmişlerdir.
3. Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde yabancılaşma, bunalım, yalnızlık, sıkıntı, dünyanın düzeni gibi konular ele alınmıştır.
4. Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde anlatılan mekanlar, bahsedilen olaylar, dile getirilen zamana dilimi bireyin üzerindeki etkisiyle beraber okuyucuya sunulmuştur.
5. Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde yerine göre daha sanatsal ve kapalı bir dil kullanılmış, çağrışımlara yer verilmiştir.
6. Temsilcileri: Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülhak Şinasi Hisar, Tarık Buğra, Semiha Ayverdi

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
Ahmet Hamdi TANPINAR (1901 - 1962)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiirlerindeki en önemli unsurlar; his, hayal ve musikidir. 2. Şiirlerinde ahenk, zaman, bilinçaltı kavramları ağır basar. 3. Sade bir dil ve hece ölçüsü kullanmıştır. 4. Romanlarında ve öykülerinde psikolojik yön önemlidir. İçi dönük bir bakışla yaşamı ve duyarlılıkları yansıtan sanatçılardandır. 5. Makale - İnceleme: Yahya Kemal, XIX. Asır Türk Edebiyatı 6. Tarihi, Edebiyat Üzerine Makaleler. 	<p>Şiir: Bütün Şiirleri</p> <p>Roman: Mahur Beste, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Aynadaki Kadın.</p> <p>Öykü: Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru.</p>
PEYAMI SAFA (1889 - 1961)	 <ol style="list-style-type: none"> 1. Psikolojik roman türünün usta ismidir. 2. Roman tekniği oldukça gelişmiştir. 3. Batılı olamayan ama Doğulu da kalamamış Türk toplumunu konu edinmiştir; bu konu Fatih - Harbiye romanında daha da öne çıkar. 4. Dokuzuncu Hariciye Koğuşu hasta bir gencin psikolojisini anlattığı, yazarın otobiyografik romanıdır. 5. Olaylardan çok psikolojik tahlillere önem vermiştir. 6. Ekonomik nedenlerle Server Bedii takma adıyla Cingöz Recai adlı polisiye romanlar yazmıştır. 7. Kültür Haftası" adlı bir dergi çıkarmıştır. 	<p>Roman: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu, Bir Tereddüdün Romanı, Sözde Kızlar, Fatih- Harbiye, Yalnızız, Mahşer</p>
TARIK BUĞRA (1918 - 1994)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öykü, roman, deneme ve tiyatrolarıyla tanınır. 2. Öykü ve romanlarında Türk toplumunun tarihine yönelmiştir. 3. Psikolojik öğelere yer vermiştir. 4. Maupassant tarzı hikâyeye uygun hikâyeler yazmıştır. 5. Kurtuluş Savaşı yıllarını anlattığı Küçük Ağa ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu anlattığı "Osmancık" romanlarıyla tanınır. 	<p>Roman: Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, Osmancık, Firavun İmanı, İbişin Rüyası</p> <p>Öykü: Yarın Diye Bir Şey Yoktur, Siyah Kehribar, Oğlumuz</p>
ABDÜLHAK ŞINASI HİSAR (1883 - 1963)	<ol style="list-style-type: none"> 1. İstanbul'un lüks semtlerini ve Boğaziçi'ni, eski aşklarını, eğlencelerini anlatmıştır. 2. Anlaşılır bir dille, anı, makale, öykü ve romanlar yazmıştır. 3. Anıları Fehim Bey ve Biz adlı romanı önemli eserleridir. 	<p>Roman: Fehim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz</p> <p>Anı: Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları,</p>

Peyami SAFA

D. MODERNİZMİ ESAS ALAN ESERLER

- ◆ Modernizm; bilimsel, siyasal, kültürel gelişmelerle ve sanayi devrimiyle birlikte hareketlenen büyük toplumsal değişime eşlik eden zihniyetin tamamı için kullanılabilen bir terimdir.
- ◆ Sanat, mimari ve edebiyat alanında on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren adından söz ettirmeye başlayan akım, yirminci yüzyılın birinci yarısında etkili olmuştur.
- ◆ Latince "şimdi"yi ifade eden modern us kelimesinden türeyen modernizm ilk planda geçmişe karşı şimdiki zamanın yüceltilmesini ifade etmektedir.

Özellikleri:

1. Temelde dayandığı fikir, geleneksel sanatlar, edebiyat, toplumsal kuruluşlar ve günlük yaşamın artık zamanını doldurduğu ve bu yüzden bunların bir kenara bırakılıp yeni bir kültür icat edilmesi gerektiğidir.
2. Modernizmde geleneksel olanı günün anlayışına uydurma, geleneksel yapıyı ve anlatımı reddederek yeniyi ortaya çıkarma anlayışı vardır.
3. Modernist eserlerde toplumdaki değer çatışmaları, bireyin bunalımları, karmaşık ruh hali, yerleşik değerlere isyan, şiire özgü söyleyişlerden de yararlanarak, çağrışımlara açık bir biçimde sembollerle anlatılır.
4. Dil ve anlatımda geleneksel tekniklerin dışında arayışlara gidilir.
5. Modernizmi esas alan metinlerde alegorik anlatıma önem verilir.
6. Yazarlar insanı çevreleyen toplumsal dünyayı yalın bir biçimde anlatmaktan kaçınırlar.
7. Modernizmi esas alan hikâyelerde olay olmakla birlikte esas olan, olayın birey üzerindeki etkisini anlatmaktır.
8. Modernizmi esas alan eserlerde yalnızlık, toplumdan kaçış, geleneksel değerlere başkaldırı gibi konular işlenir.
9. Modernizmi esas alan eserlerle bireyin iç dünyasını esas alan eserler arasında insan psikolojisine yaklaşım bakımından yakınlıklar vardır.
10. Modernizmi esas alan eserler, varoluşçuluk akımından etkilenmiştir. Varoluşçuluğa göre, dünyadaki diğer varlıklardan farklı olarak önce var olan sonra ne olduğu belirlenen birey kendi özünü arar, kendisi olmaya çabalar, bu bakımdan birey yaşadığı toplumla da çatışma içindedir.
11. Temsilcileri: Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Orhan Pamuk, Sait Faik Abasıyanık, Bilge Karasu, Nezihe Meriç, Vüsat O. Bener, Haldun Taner, Tahsin Yücel, Füzuzan, Adalet Ağaoğlu, Memduh Şevket Esendal, Rasim Özdenören, Selim İleri, Buket Uzuner, Oya Baydar, İhsan Oktay Anar, Leyla Erbil, Latife Tekin

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
YUSUF ATILGAN (1921 -1989)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modern Türk edebiyatının önde gelen ustalarındandır. 2. Aylak Adam ve Anayurt Oteli adlı romanlarında psikolojik yabancılaşma ve yalnızlık temasını başarıyla işleyen bir yazar olarak tanınmıştır. 3. "Aylak Adam" romanındaki "C", "Anayurt Oteli"ndeki "Zebercet" gibi unutulmaz karakterler yaratmıştır. 	<p>Roman: Aylak Adam, Anayurt Oteli, Canistan</p> <p>Öykü: Eylemci, Bütün Öyküleri</p>
OĞUZ ATAY (1934- 1977)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oğuz Atay, hem söyledikleriyle hem de söyleyiş biçimlerindeki yeniliklerle modern edebiyatın öncü isimlerinden olmuştur. 2. Toplum kurallarıyla çatışma içinde olan aydınların iç dünyalarını mi-zahın gücünden, modern ve post modern anlatım tekniklerinden ustaca yararlanarak anlatmıştır. 3. 1970 yılında TRT'nin açtığı bir yarışmada "Tutunamayanlar" adlı romanı başarı ödülü almıştır. 4. "Bir Bilim Adamının Romanı", yazarın kendi hocası olan Mutafa İnan'ın hayatını anlattığı biyografik bir romandır. 	<p>Roman: Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Bir Bilim Adamının Romanı, Eylem bilim</p> <p>Öykü: Korkuyu Beklerken</p> <p>Tiyatro: Oyunlarla Yaşayanlar Günlük: Günlük</p>

D. MODERNİZMİ ESAS ALAN ESERLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
RASİM ÖZDENÖREN (1940 -)	<ol style="list-style-type: none"> Bireyin yalnızlığını, yabancılaşmasını, kuşak çatışmasını, modernlik, gelenek gibi sorunları, değerlerinden koparılmış ve modern kentlerin varoşlarında kısıtlanmış bireyin veya ailenin acılarını yerli-İslami bir duyarlılık ve bakış açısıyla öykülerine taşımıştır. Hikâyelerinde varoluşçu felsefeden izler görülür, bireyin bilinçaltına iner, ruhsal çözümlemelerde bulunur. 	Hikâye: Hastalar ve Işıklar, Çözülme, Çok Sesli Bir Ölüm, Çarpışmalar, İmkânsız Öyküler
ORHAN PAMUK (1952 -)	<ol style="list-style-type: none"> Modern ve post modern anlatım tekniklerinden yararlanmış bir yazardır. 2006'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü almıştır. Bu ödülü alan ilk ve tek Türk yazardır. .sadece roman türünde eserler vermiştir. Eserlerinde bilgiye dayalı ansiklopedi ağırlığı vardır. Sığ ve basit cümlelerden uzak durmuş uzun cümleler kurmuştur. Eserlerinde kurgu ön planda iken, dil özentsiz ve dağınıktır. Nobel ödülünü "Kar" adlı romanıyla almıştır. 	Roman: Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı, Kar, Masumiyet Müzesi
MEMDUH ESENDAL (1883 - 1952)	<ol style="list-style-type: none"> Durum (kesit, Çehov tarzı) öykücülüğünün ilk ustasıdır. Halkın içinden kişileri (memur, esnaf), onların önemsiz görünen davranışlarını konu edinmiştir. Halkı, iyi ve kötü yönleriyle, onları sevdirek anlatmıştır. Sade, süssüz, kısa cümlelerle kurulmuş, yumuşak bir dili vardır. Toplumun çektiği sıkıntıları, sorunları abartmadan ve umutsuzluğa düşürmeden göz önüne sermiştir. "Haşmet Gülkokan" ve "Komiser" gibi hikâyeleriyle sevilmiştir. 	Hikâye: Otlakçı, Mendil Altında, Temiz Sevgiler, Ev OnaYakıştı Roman: Ayaşlı ve Kiracıları, Miras
SAİT FAİK ABASIYANIK (1906 - 1954)	<ol style="list-style-type: none"> Çağdaş öykücülüğün öncülerindendir. Hikâyelerinde "konu" ve "olay"dan çok "zaman"dan ve "insan yaşamı"ndan kesitler öne çıkar. Türk edebiyatında Çehov tarzı hikâyenin en önemli temsilcisidir. Genellikle gerçekçi olan yazarın bazı öykülerinde gerçeküstü öğeler öne çıkar. İstanbul, deniz, balık, yoksulluk, avare insanlar, doğa yaşama bağlılığın göstergesi olarak öykülerinde sıkça yer bulur. Hikâyelerini sade bir Türkçeyle yazmıştır. 	Öykü: Semaver, Sarnıç, Mahalle Kahvesi, Tüneldeki Çocuk, Şahmerdan, Lüzumsuz Adam, Havada Bulut, Kumpanya, Alemdağ'da Var Bir Yılan, Son Kuşlar, Az Şekerli Roman: Medar-ı Maişet Motoru
HALİKARNAS BALIKÇISI (1886 - 1973)	<ol style="list-style-type: none"> Asıl adı Cevat Şakir Kabaağaçlı'dır. Azra Erhat ve Sabahattin Eyüboğlu'yla birlikte topraklarımızda yerleşmiş bütün kültürler, bizden önceki bütün uygarlıklar bizimdir, hemşerimizdir, anlayışıyla yola çıkan "Mavi Anadoluculuk" anlayışına bağlı Türk hümanistlerinden biridir. Eserlerinde denizi, deniz insanlarını, Bodrum'u, Ege Denizi'nin efsanelerini anlatmıştır. Üsluba ve tekniğe çok önem vermeyen yazarın, şiirsel, destanımsı ve coşkulu bir anlatımı vardır. Eski Yunan ve Anadolu uygarlıkları ve mitoloji birikimini de eserlerinde yansıtmıştır. 	Öykü: Merhaba Akdeniz, Ege Kıyılarından, Yaşasın Deniz, Egenin Dibi, Gülen Ada, Gençlik Denizlerinde Roman: Aganta Burina Burinata, Otelerin Çocuğu, Uluç Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri Anı:

D. MODERNİZMİ ESAS ALAN ESERLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
ADALET AĞAOĞLU (1929—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toplumun çalkantılı dönemleri ve bu dönemlerin bireyler üzerindeki etkisini anlatır. 2. Biçimsel yönden kusursuz romanlar yazar. 3. İlk romanı 1973'te yayımladığı "Ölmeye Yatmak" tır. 4. Adalet AĞAOĞLU, doğa, toplum, zaman ilişkilerinin insan iç dünyasındaki yansımalarını sıklıkla irdelemiştir. 5. Roman, öykü, anı ve tiyatro oyunları yazmıştır. 	<p>Roman: Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Güllü, Üç Beş Kişi, Ruh Üşüşmesi, Yazsonu</p> <p>Öykü: Yüksek Gerilim, Sessizliğin İlk Sesi...</p>
İnci ARAL (1944—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konu olarak genellikle kadın—erkek ilişkilerini, sevgiyi, kadının kimliğini, özgürlük sorunlarını ele almıştır. 2. Kadın haklarını savunan bir görüşle eserler yazmaktadır. 	<p>Roman: Ölü Erkek Kuşlar, Mor,</p> <p>Öykü: Uykusuzlar, Gölgede Kırk Derece</p>
Nazlı ERAY (1945—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eserlerinde ironi ve eleştirinin ağır bastığı gerçek dışı bir evren kurgulamıştır. 2. Onun eserlerinde düş ile gerçek iç içe geçmiştir. 	<p>Roman: Sis Kelebekleri, Ayışığı Sofrası</p> <p>Öykü: Ah Bayım Ah, Geceyi Tanıdım</p>
Latife TEKİN (1957—)	<ol style="list-style-type: none"> 1. İlk romanı "Sevgili Arsız Ölüm" ile değişik üslubunu göstermiştir. 2. Konu olarak: yoksulluk, kenar mahalleler, kadın ve doğa kavramlarını işlemiştir. 3. Büyülü gerçeklik adını verdiği bir teknik ile romanlarını yazmıştır. 	<p>Roman: Buzdan Kılıçlar, Sevgili Arsız Ölüm, Aşk İşaretleri, Unutma Bahçesi</p>
Buket UZUNER (1955—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gezginiğini etkisiyle okuyucusunu çok farklı coğrafyalara götüren eserler yazmıştır. 2. Roman konuları çok çeşitlidir. 3. Eserlerinde kimlik sorununu sıklıkla inceler. 4. Roman, öykü, gezi yazısı ve deneme türünde eserler vermiştir. 	<p>Roman: Kumral Ada, Mavi Tuna, Uzun Beyaz Bulut—Gelibolu, İstanbullular</p> <p>Öykü: Benim Adım Mayıs, Şairler Şehri....</p>
Selim İLERİ (1949—)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Romanlarında temel olarak bireyi işlemiştir. 2. Eserlerinde geçmişe özlem kendini belli eder. 3. Teknik açıdan başarılı romanlar yazmıştır. 4. Şiirler bir anlatıma sahiptir. 5. Eserlerinde yeni kelimeleri sıklıkla kullanmıştır. 	<p>Roman: Kafes, Ölüm İlişkileri, Yalancı Şafak, Hepsi Alev, Daha Dün</p> <p>Öykü: Cumartesi Yalnızlığı, Pastırma Yazı,</p>
Elif ŞAFAK (1971—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Günümüzde en başarılı roman yazarlarımızın başında gelir. 2. Romanların kurgusu güçlüdür ve bu kurgu roman yazılırken oluşur. 3. Geniş bir kelime dağarcığına sahiptir. 4. Konu olarak tasavvuf, tarih, mistizme ilgi duyar. 	<p>Roman: pinhan, Mahrem, Bit Palas, Aşk, Araf, Med Cezir, Siyah Süt, İskender, Ustam ve Ben, Kağıt Helva</p>
Murathan MUNGAN (1955—....)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eserlerinin temel çıkış noktası kendi hayatıdır. 2. Üslubu oldukça başarılı olan yazarın senli benli bir anlatımı vardır. 3. Son yıllarda roman kaymış olsa da, öykü, şiir ve tiyatroları da vardır. 	<p>Roman: Yüskük Topuklar, Şairin romanı, Çador</p> <p>Hikaye: Kadından Kentler, Kibrit Çöpleri</p>

D. MODERNİZMİ ESAS ALAN ESERLER (devam)

SANATÇI	ÖZELLİKLERİ	ESERLERİ
BİLGE KARASU (1930 - 1995)	<ol style="list-style-type: none"> Anlattığıyla, anlatımıyla özgün bir imzadır. Resimden, müzikten felsefeye, sinemaya uzanan geniş bir ilgi yelpazesi içinde bireyin sorunlarını sevgi, dostluk, yalnızlık odağında ele almıştır. Ben merkezli hikâyeler yazmıştır. 	Öykü: Troya'da Ölüm Vardı, Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı, Göçmüş Kediler Bahçesi, Narla İncire Gazel
NEZİHE MERİÇ (1925 - 2009)	<ol style="list-style-type: none"> Toplum içinde bile kendi iç yalnızlığını sürdüren genç kız ve kadınları başarıyla anlatmıştır. Çehov tarzı hikâyeye uygun eserler vermiştir. Öykü, tiyatro ve roman türlerinde eserler yazmıştır. 	Öykü: Bozbulanık, Topal Koşma, Menekşeli Bilinç, Dumanaltı, Bir Kara Derin Kuyu, Yandıрма, Gülün İçinde Bülbül Sesi Var, Çisenti
VÜS'AT BENER (1922 - 2005)	<ol style="list-style-type: none"> Vüs'at O. Bener, eserleri içinde daha çok özyaşamöyküsel nitelik taşıyan öyküleriyle bilinir. Bener, ham gerçekliği edebi bir temele oturtarak ele aldı. Sürekli yeni anlatım biçimleri arayan yazar, bu yönüyle zaman zaman şematizme düşmekle, eleştirildi. Bener'in eserlerinde ölüm izleği önemli bir yer tutar. Okurdan çaba isteyen, ayrıksı bir dili olan Bener'in kişilerinin gündelik hayatın ikiyüzlülüklerini dışa vuran bilinç akışlarını, kullanır.. Öykülerinin yanı sıra Vüs'at O. Bener'in şiirleri, kısa dizelerden oluşmuş, esprili, ironik ve şaşırtıcıdır. 	Öykü: Dost, Yaşamaz, Siyah-Beyaz, Mızıkalı Yürüyüş, Kara Tren, Kapan Oyun: Ihlamur Ağacı, İpin Ucu Roman: Buzul Çağının Virüsü, Bay Muannit Sahtegi'nin

Notlar

**Gökhan
ULUKAN Türk
Dili ve
Edebiyatı Öğrt.**